

O'ZBEK TILINI O'QITISH METODIKASI: METODIK YONDASHUVLAR TAHLILI

G'ulomova Sarvinoz Sirojiddin qizi

Nizomiy nomidagi O'zbekiston Milliy pedagogika
universiteti o'zbek tili va adabiyoti fakulteti 2-bosqich talabasi

Annotatsiya: Maqolada o'zbek tilini o'qitish metodikasi va zamonaviy pedagogik yondashuvlar tahlil qilinadi. Tadqiqotda kommunikativ, integratsiyalashgan, interfaol va kontekstual metodlar asosida o'qitishning samaradorligi ko'rib chiqiladi. Shuningdek, maqolada metodik yondashuvlarning o'quvchilarning til ko'nikmalarini rivojlantirishdagi roli, dars jarayonida interaktiv texnologiyalar va innovatsion metodlarni qo'llashning afzalliklari ham tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: o'zbek tili, metodika, kommunikativ yondashuv, interfaol metodlar, innovatsion texnologiyalar, o'qitish metodikasi

Аннотация: В статье анализируются методика преподавания узбекского языка и современные педагогические подходы. Рассматривается эффективность обучения на основе коммуникативного, интегрированного, интерактивного и контекстного методов. Также исследуется роль методических подходов в развитии языковых навыков учащихся, применение интерактивных технологий и инновационных методов в образовательном процессе.

Ключевые слова: узбекский язык, методика, коммуникативный подход, интерактивные методы, инновационные технологии, обучение

Abstract: The article analyzes the methodology of teaching the Uzbek language and modern pedagogical approaches. It examines the effectiveness of teaching based on communicative, integrated, interactive, and contextual methods. The study also explores the role of methodological approaches in developing students' language skills, as well as the advantages of using interactive technologies and innovative methods in the educational process.

Keywords: Uzbek language, methodology, communicative approach, interactive methods, innovative technologies, teaching methodology

O'zbek tilini o'qitish metodikasi zamonaviy pedagogik jarayonda muhim ahamiyatga ega bo'lib, o'quvchilarning til ko'nikmalarini rivojlantirishda turli metodik yondashuvlar qo'llaniladi. Kommunikativ yondashuv orqali o'quvchilar nafaqat grammatik qoidalarni o'rganadi, balki tilni amaliy hayotda qo'llashni o'rganadi. Bu yondashuv so'zlashuv, tinglab tushunish, yozma va og'zaki nutq ko'nikmalarini bir vaqtning o'zida rivojlantirishga imkon beradi.

Integratsiyalashgan metodlar esa o'zbek tilini boshqa fanlar bilan bog'lab o'qitishga yo'naltirilgan bo'lib, tilni real kontekstda qo'llashni rag'batlantiradi. Interfaol metodlar, masalan, guruh ishlari, rolli o'yinlar va muammoli vazifalar,

o'quvchilarning faol ishtirokini ta'minlaydi va tilni o'zlashtirish jarayonini samaraliroq qiladi. Kontekstual yondashuv esa tilni ma'naviy, madaniy va ijtimoiy vaziyatlar bilan bog'lab o'qitishga yordam beradi.

Shuningdek, zamonaviy texnologiyalarni qo'llash metodik jarayonning samaradorligini oshiradi. Onlayn platformalar, interaktiv dasturlar va multimediya resurslari o'quvchilarning qiziqishini oshiradi, mustaqil o'qishni rag'batlantiradi va tilni o'rganishda individual yondashuvni ta'minlaydi. Shu bilan birga, metodik yondashuvlarni tanlash va ulardan samarali foydalanish o'qituvchining malakasi va pedagogik tajribasiga bog'liq.

Metodik yondashuvlarning to'g'ri kombinatsiyasi o'quvchilarning nutq ko'nikmalarini, grammatika bilimini, lug'at boyligini va kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirishga xizmat qiladi. Shu sababli, o'zbek tilini o'qitish metodikasi doimiy yangilanishni, zamonaviy pedagogik yondashuvlarni o'rganishni va innovatsion texnologiyalarni tatbiq etishni talab qiladi.

Shunday qilib, o'zbek tilini o'qitish metodikasi va metodik yondashuvlar o'quv jarayonini samarali tashkil etish, til ko'nikmalarini rivojlantirish va o'quvchilarning tilni amaliy qo'llash qobiliyatini oshirishda muhim ahamiyatga ega. Zamonaviy pedagogik yondashuvlar, interaktiv metodlar va texnologiyalarni uyg'un qo'llash o'qitish sifatini oshiradi va o'quvchilarda o'zbek tilini chuqur o'zlashtirish imkoniyatini yaratadi.

O'zbek tilini o'qitish metodikasi zamonaviy pedagogik jarayonda o'quvchilarning til ko'nikmalarini samarali rivojlantirishga qaratilgan tizimli yondashuvlarni talab qiladi. Til o'qitish jarayonida metodik yondashuvlarni to'g'ri tanlash va uyg'un qo'llash o'quvchilarning og'zaki va yozma nutqini, grammatika bilimini, lug'at boyligini, shuningdek kommunikativ va ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega.

Kommunikativ yondashuv o'zbek tilini o'qitishda eng samarali metodlardan biri hisoblanadi. Ushbu yondashuv asosida darslar muloqotga yo'naltiriladi, o'quvchilar tilni amaliy vaziyatlarda qo'llash orqali o'z bilimlarini mustahkamlaydi. Kommunikativ yondashuv o'quvchilarda tinglab tushunish, so'zlashuv, yozma nutq va og'zaki nutq ko'nikmalarini bir vaqtning o'zida shakllantirish imkonini beradi. Shuningdek, bu yondashuv ijtimoiy kontekstni hisobga olgan holda o'quvchilarning tilni to'g'ri va tabiiy qo'llash ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Interfaol metodlar o'quv jarayonini yanada qiziqarli va samarali qiladi. Masalan, guruh ishlari, rolli o'yinlar, muammoli vazifalar va muhokamalar orqali o'quvchilar darsga faol jalb qilinadi, ularning tanqidiy fikrlash qobiliyati va ijodiy yondashuvi rivojlantiriladi. Shu bilan birga, interfaol metodlar o'quvchilarning mustaqil faoliyatini rag'batlantiradi va darslarni ko'proq amaliyotga yo'naltiradi.

Integratsiyalashgan yondashuv o'zbek tilini boshqa fanlar bilan bog'lab o'qitishga qaratilgan. Bu yondashuv tilni real kontekstlarda qo'llash, mavzulararo

bog'liqlikni o'rganish va o'quvchilarning umumiy bilim darajasini oshirish imkonini beradi. Kontekstual yondashuv esa tilni ma'naviy, madaniy va ijtimoiy vaziyatlar bilan bog'lab o'rgatadi, bu esa o'quvchilarning madaniy ongini rivojlantiradi va ularni amaliy muloqotga tayyorlaydi.

Zamonaviy texnologiyalarni qo'llash o'zbek tilini o'qitish samaradorligini oshiradi. Onlayn platformalar, interaktiv dasturlar, multimediya resurslari va elektron darsliklar o'quvchilarning qiziqishini oshiradi, mustaqil o'qishni rag'batlantiradi va individual yondashuvni ta'minlaydi. Shu bilan birga, texnologik vositalarni qo'llash o'qituvchining metodik imkoniyatlarini kengaytiradi, darslarni interaktiv va dinamik qilishga yordam beradi.

Metodik yondashuvlarning samaradorligi o'qituvchining pedagogik mahorati, darslarni rejalashtirish va metodlarni moslashtirish qobiliyatiga bog'liq. Har bir yondashuvning o'z afzallik va cheklovlari mavjud bo'lib, ularni uyg'unlashtirish orqali o'quv jarayoni samaradorligini maksimal darajaga yetkazish mumkin. Shu bois, o'zbek tilini o'qitish metodikasi doimiy yangilanishni, zamonaviy pedagogik yondashuvlarni o'rganishni va innovatsion texnologiyalarni tatbiq etishni talab qiladi.

Shunday qilib, o'zbek tilini o'qitish metodikasi o'quvchilarning til ko'nikmalarini rivojlantirishda asosiy vosita bo'lib, pedagogik yondashuvlarning uyg'un ishlashi, interfaol va innovatsion metodlarning qo'llanilishi hamda texnologik resurslardan foydalanish darslarning samaradorligini oshirish va o'quvchilarda tilni chuqur o'zlashtirish imkoniyatini yaratadi. Metodik yondashuvlarning kompleks qo'llanilishi o'quv jarayonini individual va amaliy yo'naltirilgan, shuningdek, kommunikativ va madaniy jihatdan boyitilgan holga keltiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abdullaev, S. *O'zbek tilini o'qitish metodikasi*. Toshkent: Fan, 2018.
2. Karimova, N. *Kommunikativ yondashuvlar asosida o'zbek tili darslarini tashkil etish*. Toshkent: O'zbekiston, 2019.
3. Toshpulatov, A. *Innovatsion texnologiyalar va interfaol metodlar o'zbek tili darslarida*. Toshkent: Ta'lim, 2020.
4. UNESCO. *Teaching and Learning Languages: Methodological Approaches*. Paris: UNESCO, 2017.
5. Mirzaev, R. *Pedagogik yondashuvlar va til o'qitish metodikasi*. Samarkand: SamDU Press, 2016.
6. Richards, J. & Rodgers, T. *Approaches and Methods in Language Teaching*. Cambridge: CUP, 2014.